THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper In The Province of Ontario
PUBLISHED BY
CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD.
251—253 Queen Street West Telephone Adelaide 3967-4517
Subscription Rates $6 PER YEAR, $3.50 SIX MONTHS
Single Copy — 3 cents
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O. Toronto Ont.
January 22nd 1918

אין דער וועלט פון געשעפט און פינאנץ

די הלואה וועלכע איז פון דער פראָווינץ נעמאכט געווארען אויף 21 מיליאן דאָלאר אונטער וועלכע קאנדיציעס, דער נייער פלאן וועלכער איז אויסגע־ארבייט געווארען פונ'ם פראָווינץ ציעלען טרעזשורער האנ. פריים. צוויי נייע דיריעקטארען אין דער טאראנטא דושענעראל טראסט. די אימפעריאל טאבעקא קאמפ. און די אנדא־סטריאל אלקאהאל קאמפ. זייערע פארדיענסטען.

פון אריה פאָט.

אנטעריא אלס פראָווינץ האט לעע־טע וואָך געמאכט א הלואה פון 21 מי־ליאן דאָלאר. די ראזיגע הלואה איז גע־מאכט געווארען פון א סינדיקאט, פון וועלכען אין דער שפיצע געפינט זיך די באנק אף מאנטרעאל.

די הלואה איז פון דער פראָווינץ געמאכט געווארען אויף 30 יאָהר, און דאָ־ציזמאנ'מיט'ן פארצוף און די פראָווינץ טון פון די דריי־ווינץ קאסטען 4.98 פראָצענט.

אייגענטליך וואָלט עס קיין נייס נים געווען אונזער פראָווינץ, פונקט ווי אלע אנדערע פראָווינצען פון קאנאדע נוטיצירן זיך אין געלט און מאכען הלואות יעהרליך, ווער פאר מעהר און ווער פאר וועניגער. די יעצטיגע הלואה אבער וועל־כע איז געמאכט געווארען ליט די פלע־נער פון אונזער פראָווינציעלען טרעזשו־רער האנ. וו. ה. פריים. פ. סי. איז ווייס נים קיין געוועהנליכע אין א דערי־בער ווערט זיך אויף דעם אפשטעלען.

געוועהנליך אז די שטאדט אדער די פראָווינצן און אפילו די דאמיניאן ווען זיי מאכען הלואות ווערט עס צוגע־שטעלט צום אלגעמיינעם חוב. לאמיר דער־צו געבען א ביישפיעל.

אנטעריא איז הייגט צו טאג א בעל חוב אין 300 מיליאן דאָלאר, ווען א נייע הלואה לאמיר זאגען אין 20 מיליאן דאָ־לאר ווערט געמאכט ווערט עס צוגערע־כענט צו דעם עקזיסטירענדען חוב. און אויף אזא אופן ווערט אויף דעם געפלי־כען א מופעלירענדער פראָצענט. דאס הייסט פראָצענט אויף פראָצענט, ווייל אום צו באבאהלען דעם חוב, וואָלט שפעטער נייטיג געווען צו מאכען א נייע הלואה עס צו באצאהלען.

דער פראָווינציעלער טרעזשורער פון אנטעריא האט דעריבער געמאכט די הלואה אויף אזא אופן.

די באנדס וועלכע זענען ארויסגעגע־בען געווארען פאר א' 21 מיליאן דאָלאר זענען צוטייל געווארען אויף א ריי־הען פון 30 יאָהר, און יעדען, יאָהר, וועט דו פראָווינץ באצאהלען 700 טויזענט דאָ־לאר, אזוי אז צו דער ענדע פון די דריי־סיג יאָהר וועט די פראָווינץ האבען אָפּ־געצאהלט דעם גאנצען חוב מיט'ן פראָ־צענט.

דאס שפארט אויך דעם איבעריגען פראָצענט וועלכער וועל־כע יעהרליך סיי אויפ'ן קרן און סיי אויפ'ן נים געצאהלטן טען פראָצענט און עס שפארט דער פראָ־ווינץ הונדערטער טויזענטער דאָלאר יעהרליך. אדער בעסער געזאגט מיליא 16 מיליאן מיט 500 טויזענט דאָלאר אין דער צייט פון די דריי־סיג יאָהר.

ווען די וועלכע הלואה איז גע־מאכט געווארען אויף די פולע דריי־סיג יאָהר און מען וואָלט נים געצאהלט דער־פאר ליט'ן יעצטיגען פלאן פון פינ'ם פראָ־ווינציעלען טרעזשורער וואָלט אין צייט פון דריי־סיג יאָהר אנגעוואקסען אויף דעם אקומולירענדער פראָצענט 31 מיליאן דאָלאר און וואָלט צוזאמען געמיינט א סומע פון 52 מיליאן דאָלאר צוזאמען מיט'ן קרן.

ליט'ן יעצטיגען פלאן אבער וועט עס קאָסטען בלויז ארום 35 מיליאן דאָ־לאר, דער קרן מיט'ן פראָצענט.

עס איז צום באדויערן וואָס די פראָווינץ האט פריהער נים אנגענומען אזעלכע פלענער פאר אירער חלואות פיעלע מיליאנען פון די 300 מיליאן דאָ־לאר וועלכע די פראָווינץ איז שולדיג אין וועלכע די בירגער וועלען פריהער אדער שפעטער מוזען באצאהלען וואָלטען אפ־געשפארט געווארען.

עס מענען אויך פון דעם געהמען א ביישפיעל אונזער שטאדטישע רעגיערונג אויף אנדערע פראָווינצען און מוניציפא־ליטעטען.

האנ. פריים דער פראָווינציעלער טרעזשורער האט זיך ארויסגעוויזען צו זיין א גרויסער נעגיע אויפ'ן געביט פון פינאנצען.

איבערהויפט איז עס א גאנץ פרעה־ליכע ערשיינונג ווען מען נעהמט אין אָנ־בעטראכט אויף וויפיל די פראָווינציעלע פינאנצען זענען רואינירט געווארען אין דער צייט ווען האנ. סמיטה איז געווען דער פראָווינציעלער טרעזשורער וועלכער געפינט זיך יעצט הינטער דיי איזערנע גראטען פון קינגסטאן פאר די שווינ־לערייען וועלכע ער איז באגאנגען.

מען מעג האפען אז מיט'ן נוטען אנ־הויב וועלכער איז געמאכט געווארען אויף דעם געביעט פון די פראָווינציעלע פינאנ־צען אז א שטיקעל טאלק, און א שטאר־קערע אזן בעטערע סיסטעם וועט אויף דעם דאזיגען פעלד איינגעשטעלט ווערען.

אן ענין וואָס איז ניט סענזאציאנעל

פאר אידישע ענינים האט די ענגלישע פרעסע אלע מאל גאנץ ווענינ פלאץ.

דער שרייבער פון די ווייטערדיגע שורות ווייסט עס נים נאר פון סתם פאקטען, נאר אויך פון איינגענער ערפאהרונג. עס איז געוועזען אין די מעל ווען אין אוקראינע זענען פארגעקומען די שרעקליכע פאגראמען אויף אידען, און דאָ אין לאנד האט זיך אויפגעהויבען א פראטעסט באַ־וועגונג געגען דער פאגראמען־כוואליע. אויפ'ן אויפטראג פון די טוער. האבען מיר דאן אנגעשריבען א לענגערע אפהאנדלונג וועגען דעם אין דער ענגלישער שפראך, און עס צונגלשטעלט צוערשט צו איין היגער גהיימער ענגלישער צייטונג. אין שפעטער צו א צווייטער, אבער ביי־דע'ם ענטפער וועגען דעם איז געוועזען, אז צום באדויערען קענען זיי נים אפגעבען קיין פלאן פאר אזא ענין.

אין געהאנדלט האט זיך דאמאלסט נאר וועגען א דריי צייטונגס־קאלומס. און אזא פלאן האט מען נים געקענט באקומען.

דאס איז וועגן עס האנדלט זיך וועגען אידישער פארטיידיגונג — דאמאלסט איז קיין פלאן נימא. דערפאר אבער וועגן מען קען מאכען וועגען אידען א שטיקעל סענזאציע, אדער עטוואס עהנליכעס. דאמאלסט איז שוין נימא קיין מאנגעל אין פלאן.

דאס איז בדרך כלל. אבער פארשטעהט זיך אז אויסנאמען זענען דא פון צייט צו צייט. אזא אויסנאם איז למשל געוועזען מיט א צייט צוריק אין דער היגער „סטאר ווייקלי", וועלכע האט געדרוקט אויף א גאנצע זייט א גערשכטליכען ארטיקעל וועגען אידען, און וועגען די דאָ־זיגע אויסנאמען ווילען מיר עטוואס זאגען.

ווי שוין דערמאנט, איז די „סטאר ווייקלי" א טיילווייזער אויסנאם, און אויך אין דער אויסנאבע פון דער היינטיגער זיאך, האט מען אינו גע־ווידמעט א פול־ווייטיגען ארטיקעל מיט א שרייענדער איבערשריפט „מאָ־דעל טזקאל — די נייע ירושלים".

דער גאנצער ארטיקעל איז געווידמעט צו אן איבערבליק איבער דער שול־פראגע אין מאנטרעאל. אין די פראגע איז נים, צי מען קען זיין איינשטימיג מיט די מיינונגען אדער נים, נאר די שרייבונגען פון דער זאך.

„מאנטרעאל — די נייע ירושלים", „וועט מאנטרעאל ווערען די הייפט־קוואַרטיר פון דער אידישער קולטור?" — אועלכע קעפ זענען בלויז פאר שרייבונג סענזאציעס. אין האבען מיט'ן ענין גאר נים צו טון.

די שול־פראגע אין קוויבעק איז א צו ערנסטער ענין פאר סענזא־ציעס, און אפילו אז עס זאל געלינגען די אידען צו באקומען סעפעראטע שולען, וועט נאך מאנטרעאל אויך נים ווערען די הייפט־קוואַרטיר פון דער נייער אידישער קולטור, וואָס מען זוכט צו דערצעהלען אין די שרייבונג קעפ.

פראנקרייך איז ניט קיין אויסנאם

אין א רייע אמעריקאנער זשורנאלען זענען לעצטענס געדרוקט געווארען ארטיקלען, אין וועלכע עס איז אנגעצייגט געווארען אויף דער טאפעלטער געפאהר, וועלכע שטעהט יעצט פאר פראנקרייך א דאנק דעם, וואָס עס ווערען דערטען גרויסע ווענינ פלאץ. מען צייגט אן ערשטענס, אז די צאהל קליינע געבוטסען וועט פארגרויסערט ווערען אויס באדייטענדע אייראפייאישע מאכטן, און צווייטענס האט יעצט פראנקרייך ארום דריי מיליאן אויסלענדער, וואָס דאס מיינט, אז פראנקרייך איז אין געפאהר דעצאציאנאליזירט צו ווערען, און פארלירען איהר אייגענארטיגקייט. דאס האט מען געקענט לייענען אין די לעצטע וואָכען, אין פארשיעדענע אמעריקאנער „מעגזינען", יעצט אבער קומט די נייעס פון פאריז, אז א דארטיגע צייטונג די פאריזער „מידי", האט אנגעהויבען אן אטאקע געגען די אויסלענדער.

די צייטונג וויזט אויס דערצו זיך נים מיט פראנקרייכ'ס עקאָ־נאמישער לאגע, און ביי איהר איז דעבאט „צוזאמען מיט'ן וואסער אויף ארויסגעגוסען דאס קינד. פראנקרייך ווילדט פון א מאנגעל אין מענער ארבייטער, און צוליעב דעם טאקע האבען אין פראנקרייך לעצטענס איינ־געווארדערט פיעלע פאליאקען, רוסען, איטאליענער אין אנדערע, וועלכע זענען באטייליגט אין פראנקרייכ'ס עקאָנאמישען לעבען, און אזן דיזאיגע איינגעוואנדערטע ארבייטער. וואָס מען נים געקענט אויסקומען.

אבער אנטוירענדיג געגען זיי, פארגעסט מען אין אלץ. אזוי טוט מען איבעראל אין דער אגיטאציע געגען דעם אויסלענדער. אין פראנק־רייך איז אויך קיין אויסנאם נים.

די ווירקונג פון דער שלעכטער אי־דישער לאגע

אויף דער זייט ים האבען מיר נים נאר קיין איינגעפינדעליכקייט אידישע קהלות, נאר מיר האבען אויך נים בכלל קיין אידישע ארגאני־זירטע קהלות. אפגערעדט פון דעם, אז די וואָס זענען שוין יא דאָ, שפיר־לען אויך נים קיין ראליע אין אידישען לעבען.

נאנץ אנדערש איז עס אבער אויף יענער זייט ים. וואו די אידי־שע קהלה איז א וויכטיגע אינסטיטוציע אינ'ם אידישען לעבען, און אפש־טאל אויף דער צענטער וועלכער בעאינפלוסט פיעלעס. אבער די דאזיגע אלע אידישע קהלות געפינען זיך יעצט אין א גרויסער געפאהר צוליעב דער ארעמקייט, און באזונדערס געפינט זיך אין געפאהר די קולטורעלע אפטיילונג פון דער קהלה טעטיגקייט.

אין די ארעמקייט אין מאנכע אידישע קהלות, איז אזוי גרויס, אז מען באשליסט זיך אפילו אויף דעם, וועגען וועלכען מען זאָלט אנטער נארמאלע אומשטענדען גאר נים געוואָלט טראכטען.

אזוי מעלדעט די „איטא" פון וויען, אז פיער הונדערט אלטע אידישע כתב יד'ן, וועלכע זענען ווערט גרויסע סומען געלט, שטעהען פארקויפט צו ווערען אלס רעזולטאט פון דער דחקות אין געלט מיטעלן, און וועלכער עס געפינט זיך איצט דער ווייגער ראבינער סעמינאר, און אז די זאמלונג ענטהאלט כתב יד'ן פון 13-טען און 14-טען יאהרהונדערט. די סומע וואָס וועט געשאפען ווערען פון דעם פארקויף זאָל באניצט ווע־רען אויף צו דעקען דעם דעפיציט פון דער אינסטיטוציע. דער סעמינאר האט זיך געווענדעט צו די ווייגער רעגיערונג דאס קומענדיגע יאָהר מיט א בעטע, אז זי זאָלען קויפען די זאמלונג כדי זי זאָל בלייבען אין עסטרייך. טאָמער וועלען די ווייגער פון דער קולטור־טוס געמיינדע דאס נים קאנען טאן וועלען די מאנוסקריפטען פארקויפט ווערען קיין אויסלאנד.

מען טוט נים אזעלכע זאכען פון נחת. און ווען מען באשליסט זיך עס צו טאן, איז עס צוליעב דער גרעסטער נויט.

אין אזוי ווערט טיט דער עקאָנאמישער רואינע פון די אידען. אין דער אגיטאציע דאס ארגאניזירטע אידישע קהלה לעבען.

די סכסוכים איז עסטרייכישען ציוניזם - א שפיגעל פון ציוניסטישער שטימונג אין אייראָפּא :: :: ::

פון א. מ. טעגנבלאט.

אין עסטרייכישען ציוניזם שפיגעלט זיך אָפּ די אלגעמיינע שטימונג בע־ווועגונג פון לעצטען יאהר. עס הערשט א נערוועזע אונצופרידענהייט אבער די סבה איז נאך קיינעם נים אזוי ווייט קלאר, עס זאָלען אנגעוויזען ווערען די ריכטיג־סטען אין פארבעסערונגען. יעדער פרוהט א געוויסען קרייזיס, קיינער ווייסט אבער נים פון וואנען ער כעהמט זיך. וואס איז זיין עצם און מסיבה אויך נים וועלכער. וועגן דאָן פון דעם קרייזיס ארויספירען, עפעס אן אומבאשטימטער פראגע ציהען. דער געוועלטיגע איבערן ווענער קאנגרעס און דער לעטער פראגע ציהען. האט באַ־הערשט דעם ציוניסטישען אקציאנס קאָ־מיטעט אין בערלין. א מיניאטור איז דער עסטרייכישער ציוניזם, אבער נאך צוריסע־נער נאך מעהר פארפאָלגטערער, נאך מעהר צוויפעלעט און אטאמיזירט.

נים קיין אידעאלאָגישע אדער פראָ־גראמאטישע אונטערשיידען, אבער אויך נים קיין לאָקאלע אדער פערזענליכע ריי־סענשען. מען צייכרעכט דאָך אחן א ט־בערען גרונד און מען בעט זיך איבער נאר פארן אויסזעהנען. קיין אמת'ער שלום קומט נים צו שטאנד, ווייל דאס הארץ איז נים הערביי, ווייל די אומצופרידענהייט לייט טיעפער ווי עס מיינען די אומצופריי־דענען אליין.

אין עסטרייך, בפרט אין וויען, איז די דאזיגע דעקאָנגונג לאָקאלער, בולט'ער און שארפער ווי אין אנדערע לענדער. מען ווענערט זיך דאָ, ווענינער, מען האט ווע־ניגער מורא פאר דעם לכה דאמרי הנוים און מען וואגט זיך דאָרום לייכטער דעם אמת אין פנים איין. דערצו האט נאך עסטרייך אן אלטע שפעזיפישע צרה: ציוניזם צו צייט בערעכט אויס אומבאוואוסט די מחלוקת צווישען מזרח און מערב, צווישען מזרח אידען און מערב אידען. די פארשידענהייט צווישען ביידע איז נאר נים אזוי גרויס, ווייל די גאליציאנער אסימילירען זיך לייכט. נאכפאָרשענדיג געפינט מען אז דער טאטע, בעכטענפאלס דער זוידע איז איינגעוואנדערט פון מזרח. דער מזרח עלעמענט האלט זיך פאר א בעסערען איד בשעת דער מערב איד האלט מעהר פון זיין איינראָפּעאיזם, פריי־ער און פינקטליכער, גלייכער און אויס־ריכטיגער. ביים מערב ציוניסט קומט נאך דאס נעפיהל אז ציוניזם איז אידעלער ווייל ער זוכט פערזענליך קיין שום נוצען פון ציוניזם. ער מוז נאך לאנג נים לויפען קיין פאלעסטינא. ער איז א ציוניסט און ברענגט קרבנות לטובת די מזרח אידען, וועלכע זיינען די הויפט נעניסער פון ציר ניזם און פון ארץ ישראל.

וואָלטען אין וויען נים געווען איינ־ווערענדע זיך הינדערט טויזענט מזרח אידען דאן וואָלט עס אין עסטרייכישען ציוניזם נים געווען קיין קרייזיסען. יעדע־ר פאלט נים אזעלכע קרייזיסען ווי אין די לעצטע עטליכע יאהר. עסטרייך וואָלט נעהמען א קליינע אונטבאדייטענדע ציוניס־טישע אר'גאניזאציע ווי למשל די שווייצ־ארישע אדער וועלכע עס־נים איז סקאנ־דינאוויש לאנד. אבער דורך די עוועקו־מענע מזרח אידען איז וויען אויף דאס ניי געוואָרען א ציוניסטישער צענטער. איי־נים באדייטענדע ווייענער ציוניסטישע פערזענליכקייטען און וועמענס הענט עס איז געלעגען דאס פרעזידיום פון ציוניס־טישען אקציאנס קאָמיטעט האבען אויך ביי־נעבען דערצו, אז ווען זאָל עגריף אריין אין די ערשטע שנות.

דאדורך איז אין דער ציוניסטישער טאראנטא דושענעראל טראסט ער־וועלט צוויי נייע דירעקטארען. די „טאראנטא דושענעראל טראסט" 300 טויזענט דאָלאר ווענינער איידער מיט א יאהר פריהער.

דאס יאהר האט די קאמפאניע נע־מאכט א נעטען פראָפיט פון 3,312,729 דאָלאר, וועהרענד מיט א יאהר פריהער האט זי נעמאכט 3,602,135 דאָלאר.

עס פארשטעהט זיך אז די פראָפי־טען פון דער קאמפאניע זענען נאנץ גרויס עס נים אבטענדיג וואס זי האט דאס יאהר ניט נעמאכט אזוי פיעל ווי מיט א יאהר פריהער. די ארזאכע פארן אפפאל ווערט אנגעגעבען דאס וואס דאס יאהר זענען מעהר סיגארעטען ארויסגעשמוגעלט געווארען פון די פאראיינינטע שטאאטען נאך קענענדיג, און האט פארשטעהט זיך נעמוזט פארקלענערען דעם אלגעמיינע פארקויף, אבער, ווי עס איז צו זעהן פון דעם אנגעמיינעם פינאנציעלען באלאנס פון דער קאמפאניע איז דער איבערפלוס מאנד פון דער קאמפאניע געוואקסען ביז איבער ווענען מיליאן דאָלאר.

אימפעריאל טאבעקא קאָ. מאכט קלענערע פראָפיטען.

פארן יאהר וועלכער האט זיך גע־ענדיגט מיט דעם 30-טען סעפטעמבער, ווייזט דער פינאנציעלער סטייטמענט פון דער „אימפעריאל טאבאקא קאָ.", איינע פון די שטארקסטע קאמפאניעס אין ענגלאנד, אז די פארדיענסטען פון דער קאמפאניע זענען געווען מיט ארום 3,312,729 פונט שטערלינג, אין פארגלייך מיט 3,602,135 פונט שטערלינג אין יאהר פריהער.

אין דער ווערלט פון געשעפט און פינאנץ

אין דער ווערלט פון געשעפט און פינאנץ

אין עסטרייכישען ציוניזם שפיגעלט זיך אָפּ די אלגעמיינע שטימונג

פון א. מ. טעגנבלאט.

ערוועהלען בעאמטע

מען האט געטייטשט שאטען א פראָווינ־

אין אייראָפּא

אין אייראָפּא

אין אייראָפּא

אין אייראָפּא

אין אייראָפּא